

Osnovna škola	Klinča Sela
Nastavni predmet	Katolički vjeronauk
Vjeroučitelj	Josip Kunac, <i>prof.</i>
Razredni odjel	6. razred
Redni broj pripreme	56.
Nastavna cjelina / tema	VII. MARIJA – MATI SLOBODE
Nastavna jedinica / podtema	2. Izvori o Mariji

Odgojno-obrazovni ishodi učenja:

OŠ KV B.6.2. Učenik navodi i interpretira biblijske tekstove u kojima se spominje Marija i uočava njezinu slobodu i veličinu u prihvaćanju Božje riječi.

OŠ KV B.6.3. Učenik otkriva u Božjoj riječi, sakramentima i životu Crkve njezino božansko i ljudsko poslanje, različite darove i službe te Marijino posebno mjesto u Crkvi.

OŠ KV D.6.2. Učenik prepoznaje i navodi Marijino mjesto u molitvi, pobožnosti i tradiciji Crkve, zatim u književnosti, umjetnosti i arhitekturi.

Ključni pojmovi	Biblija, Evanđelja, Djela apostolska, kršćanska predaja, Navještenje, Betlehem, križ, apostolska zajednica
Središnje / problemsko pitanje	Iz kojih izvora doznajemo o Mariji i kako se ti izvori međusobno nadopunjuju?
Nastavne metode	razgovor, slagalica stručnih skupina, čitanje i tumačenje biblijskog teksta, uspoređivanje izvora, vremenski slijed, rad s citatom, problemska analiza, likovna analiza, crtanje, poučna priča, formativna provjera, digitalni zadatci
Oblici rada	frontalni rad, individualni rad, rad u paru, rad u skupinama, mješoviti rad
Nastavna sredstva	udžbenik, str. 59, radna bilježnica, str. 84, digitalni udžbenik, Biblija / kopirani biblijski tekstovi, fotografija izvora, reprodukcije umjetničkih djela, radni predlošci, bilježnica, projektor / pametna ploča, papir i bojice
Međupredmetne poveznice	Hrvatski jezik: OŠ HJ A.6.1., OŠ HJ A.6.2.; Likovna kultura: OŠ LK A.6.2.; Učiti kako učiti: uku B.2.4.; Osobni i socijalni razvoj: osr A.3.1.

Vrednovanje:

Vrednovanje za učenje: praćenje razlikovanja biblijskih izvora i kršćanske predaje, tumačenja četiri biblijska ulomka, povezivanja navoda s događajima i argumentiranja zaključaka na temelju teksta.

Vrednovanje kao učenje: samoprocjena učenika može li navesti dva glavna izvora o Mariji, smjestiti biblijske događaje u odgovarajuće knjige i objasniti što svaki izvor doprinosi.

Vrednovanje naučenoga: formalno brojčano vrednovanje nije predviđeno; rad s izvorima, radni predlošci i formativna provjera služe praćenju napretka.

TIJEK NASTAVNOGA SATA

I. UVODNI DIO – DOŽIVI (približno 7–10 minuta)

Uvodna molitva:

Oče naš...

ili:

Gospodine, otvori nam srce da u Tvojim riječima prepoznamo tragove tvoje ljubavi. Daj nam pažljivo slušati Sveto pismo, poštovati vjeru i predaju Crkve te u svemu što učimo o Mariji još dublje upoznati Isusa. Amen.

Alternativa: Gospodine, otvori mi srce da čitajući Tvoju riječ shvatim više. Daj da upoznavajući Pismo prodrem u tajnu tvoje ljubavi prema nama. Da mi tekstovi ne budu samo priče, već da u njima osjetim tvoj dodir. Samo tako ću upoznati i tvoju majku.

Povezivanje s prethodnim satom / pregled domaće zadaće:

Učenici daju vjeroučitelju na uvid domaću zadaću od prošlog susreta:

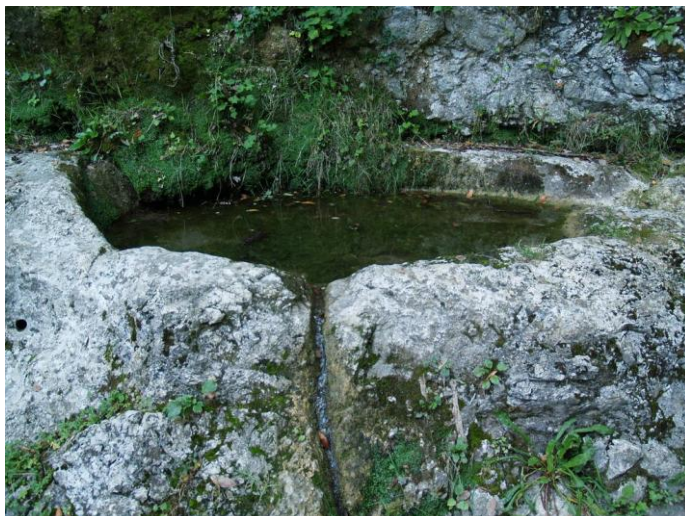
„Učenici će riješiti, ili dovršiti rješavanje RB, str. 82–83.“

Ili:

„Učenici će u bilježnicu napisati tri kratka naslova za Mariju koji proizlaze iz sata (npr. Isusova majka, majka učenika, uzor vjere) i uz svaki dodati jednu rečenicu objašnjenja.“

Motivacija:

Učenici će promatrati fotografiju izvora vode. Najprije bez razgovora zapisuju tri glagola koji opisuju što se s vodom događa na izvoru. Zatim vjeroučitelj na ploči dopisuje riječ IZVOR i pita može li i naše znanje imati svoj „izvor“.

Razgovor:

- Što se događa na izvoru? (Voda izvire i odatle nastavlja teći.)

- Možemo li znanje slikovito usporediti s vodom koja dolazi iz izvora? (Da – tražimo odakle podatak ili spoznaja potječe.)
- Ako kažemo da mnogo znamo o Mariji, koje se pitanje odmah nameće? (Odakle to znamo i na čemu se to znanje temelji?)

Najava teme i središnjega pitanja:

Danas upoznajemo izvore iz kojih Crkva doznaje o Mariji. Posebno ćemo uočiti što o njoj svjedoče Evanđelja i Djela apostolska te što čuvamo u kršćanskoj predaji. Istraživat ćemo: Iz kojih izvora doznajemo o Mariji i kako se ti izvori međusobno nadopunjuju?

II. SREDIŠNJI DIO – OTKRIJ I POVEŽI (približno 27–30 minuta)

Napomena o izboru aktivnosti: Aktivnosti u nastavku predstavljaju prijedloge i mogućnosti izbora. Nije predviđeno da se sve provedu u jednom nastavnom satu. Vjeroučitelj odabire aktivnosti prema odgojno-obrazovnim ishodima, raspoloživom vremenu, osobitostima razreda, dostupnoj opremi i potrebama učenika.

Aktivnost 1: Obrada teksta / sadržaja (rad u skupinama, rad u paru i zajednička provjera, 16 minuta)

a) Rad u skupinama. Učenici rade metodom slagalice. Matične skupine imaju tri člana. Svaki član odlazi u stručnu skupinu i dobiva jednu karticu iz teksta „Izvori o Mariji“ (udžbenik, str. 59): A – biblijski izvori, B – što u Bibliji doznajemo o Mariji, C – kršćanska predaja. Stručna skupina u tri minute određuje dvije ključne tvrdnje i jedan primjer. Učenici se zatim vraćaju u matičnu skupinu i poučavaju ostale. Na kraju cijela skupina sastavlja odgovor na središnje pitanje.

Rješenje:

Kartica A – BIBLIJSKI IZVORI: Prije svega, čitajući biblijske novozavjetne knjige – evanđelja i Djela apostolska – otkrivamo Mariju.; Kartica B – ŠTO U BIBLIJI DOZNAJEMO O MARIJI: Čitamo o mladoj djevojci iz Nazareta i njezinu susretu s anđelom Gabrielom, rođenju Isusa u Betlehemu, Marijinu hodočašću u Jeruzalem, njezinoj prisutnosti kod Isusova javnog djelovanja, na križnom putu i pod križem. I nakon Isusova uzašašća Ocu, Marija je s apostolima postojana u molitvi i prisutna kod silaska Duha Svetoga.

Kartica C – KRŠĆANSKA PREDAJA: O Mariji doznajemo i iz kršćanske predaje i tradicije Crkve. Ona nas uči o njezinu bezgrješnom začecu i uznesenju na nebo.

Kartice:

Kartica A – BIBLIJSKI IZVORI

Kartica B – ŠTO U BIBLIJI DOZNAJEMO O MARIJI

Kartica C – KRŠĆANSKA PREDAJA

b) U naše vrijeme, knjige, dokumentarni filmovi, različite emisije i animirani filmovi mogu također poslužiti kao izvori. Učenici će pogledati animirani film „Dan kada je plesalo Sunce“, o ukazanju Marije u Fatimi, Izvor: YouTube. Film na dokumentaristički način govori o događajima u Fatimi. Cilj je pobuditi ljubav prema BDM kod učenika i ljubav prema pobožnosti krunice.

[klikni ovdje – poveznica](#)

Ili:

[klikni ovdje – poveznica](#)

Ili:

Učenici će pročitati tekst u udžbeniku i odgovoriti na pitanja, a zatim proučiti shematski prikaz „Izvor – sadržaj – primjer“.

Razgovor:

- Iz kojih knjiga Biblije crpimo znanje o Mariji? (Iz Evanđelja i Djela apostolskih.)

- Koje događaje iz Marijina života tekst posebno navodi? (Navještenje, Isusovo rođenje, hodočašće u Jeruzalem, Isusovo javno djelovanje, križni put i križ, molitvu s apostolima i silazak Duha Svetoga.)
- Iz čega još doznajemo o Mariji? (Iz kršćanske predaje i tradicije Crkve.)
- Koje dvije istine udžbenik izričito povezuje s kršćanskom predajom? (Bezgrješno začeće i Uznesenje Marijino.)
- Zašto je važno pitati iz kojeg izvora dolazi neka tvrdnja? (Da bismo znali na čemu se temelji i mogli je ispravno razumjeti.)

Shematski prikaz i ključni naglasci:

IZVOR	ŠTO U NJEMU NALAZIMO?	PRIMJER
EVANĐELJA	događaji iz Marijina i Isusova života	Navještenje / Betlehem / križ
DJELA APOSTOLSKA	Marija u prvoj zajednici učenika	molitva s apostolima
KRŠĆANSKA PREDAJA	vjera koju Crkva čuva i prenosi	Bezgrješno začeće / Uznesenje

Kršćanski naglasak: Crkva ne govori o Mariji proizvoljno. O njoj prije svega sluša svjedočanstvo Svetoga pisma, a u kršćanskoj predaji čuva i prenosi vjeru koju je primila. Marija se zato uvijek razumije u povezanosti s Kristom i životom Crkve.

Aktivnost 2: Četiri kratka biblijska traga (individualni rad, 8 minuta)

Učenici će povezati četiri kratka navoda iz udžbenika s biblijskom knjigom i događajem. Zatim uz svaki navod upisuju jednu riječ koja opisuje Mariju.

Rješenje: Lk 1,28 – Navještenje – milost / poziv; Iv 19,26 – pod križem – majčinstvo / vjernost; Lk 2,19 – nakon Isusova rođenja – razmatranje / srce; Dj 1,14 – zajednica nakon Uzašašća – molitva / zajedništvo.

Radni predložak:

BIBLIJSKI NAVOD	KNJIGA / DOGAĐAJ	MARIJINA RIJEČ
„Zdravo, milosti puna! Gospodin s tobom!” (Lk 1,28)	_____	_____
„Evo ti majke!” (Iv 19,26)	_____	_____

„Marija u sebi pohranjivaše sve te događaje i prebiraše ih u svome srcu.“ (Lk 2,19)		
„Učenici bijahu jednodušno postojani u molitvi s Marijom, majkom Isusovom.“ (usp. Dj 1,14)		

Aktivnost 3: Navještenje – čitanje s tri pitanja (rad u paru, 10 minuta)

Rad u paru. Učenici čitaju u digitalnom udžbeniku biblijski tekst Lk 1,26–38. Prvi učenik traži što govori anđeo, drugi što govori Marija. Zatim zajedno odgovaraju na tri pitanja: Što Bog nudi? Što Marija pita? Što Marija slobodno prihvaća?

Mogući odgovor: Bog poziva Mariju na jedinstvenu zadaću majke Isusove; Marija pita kako će se to dogoditi; nakon objašnjenja slobodno prihvaća: „Neka mi bude po tvojoj riječi.“

NAVJEŠTENJE ISUSOVA ROĐENJA - Lk 1,26–38

U šestome mjesecu posla Bog anđela Gabriela u galilejski grad imenom Nazaret k djevici zaručenoj s mužem koji se zvao Josip iz doma Davidova; a djevica se zvala Marija. Anđeo uđe k njoj i reče: „Zdravo, milosti puna! Gospodin s tobom!“ Na tu se riječ ona smete i stade razmišljati kakav bi to bio pozdrav. No anđeo joj reče: „Ne boj se, Marijo! Ta našla si milost u Boga. Evo, začet ćeš i roditi sina i nadjenut ćeš mu ime Isus. On će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega. Njemu će Gospodin Bog dati prijestolje Davida, oca njegova, i kraljevat će nad domom Jakovljevim uvijek i njegovu kraljevstvu neće biti kraja.“ Nato će Marija anđelu: „Kako će to biti kad ja muža ne poznajem?“ Anđeo joj odgovori: „Duh

Sveti sići će na te i sila će te Svevišnjega osjeniti. Zato će to čedo i biti sveto, Sin Božji. A evo tvoje rođakinje Elizabete: i ona u starosti svojoj začela sina. I njoj, nerotkinjom prozvanoj, ovo je već šesti mjesec. Ta Bogu ništa nije nemoguće!“ Nato Marija reče: „Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi!“ I anđeo otiđe od nje.

1. UČENIK: Što govori anđeo?

2. UČENIK: Što govori Marija?

ZAJEDNO:

Što Bog nudi?

Što Marija pita?

Što Marija slobodno prihvaća?

Aktivnost 4: Rođenje Isusovo i pohod pastira – slijed događaja (rad u skupinama, 12 minuta)

Rad u skupinama. Učenici će pročitati u digitalnom udžbeniku tekst Lk 2,1–20 i podijeliti ga na četiri cjeline: put u Betlehem; Isusovo rođenje; anđeoska vijest pastirima; pohod pastira i Marijino razmatranje. Svaka skupina daje svojoj cjelini naslov od najviše četiri riječi.

Mogući naslovi: Put prema Betlehemu; Rođenje u skromnosti; Radosna vijest pastirima; Pastiri pronalaze Isusa – Marija čuva u srcu.

ROĐENJE ISUSOVO I POHOD PASTIRA - Lk 2,1–20

U one dane izađe naredba cara Augusta da se provede popis svega svijeta. Bijaše to prvi popis izvršen za Kvirinijeva upravljanja Sirijom. Svi su išli na popis, svaki u svoj grad. Tako i Josip, budući da je bio iz doma i loze Davidove, uziđe iz Galileje, iz grada Nazareta, u Judeju – u grad Davidov, koji se zove Betlehem – da se podvrgne popisu zajedno sa svojom zaručnicom Marijom koja bijaše trudna. I dok su bili ondje, navršilo joj se vrijeme da rodi. I porodi sina svoga, prvorođenca, povi ga i položi u jaslje jer za njih nije bilo mjesta u svratištu. A u tom kraju bijahu pastiri: pod

vedrim su nebom čuvali noćnu stražu kod svojih stada. Anđeo im Gospodnji pristupi i slava ih Gospodnja obasja! Silno se prestrašiš. No anđeo im reče: „Ne bojte se! Evo, javljam vam blagovijest, veliku radost za sav narod! Danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj – Krist, Gospodin. I evo vam znaka: naći ćete novorođenče povijeno gdje leži u jaslama.“ I odjednom se anđelu pridruži silna nebeska vojska hvaleći Boga i govoreći: „Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima, miljenicima njegovim!“ Čim anđeli otiđoše od njih na nebo, pastiri stanu poticati jedni druge: „Hajdemo dakle do Betlehema. Pogledajmo što se to dogodilo, događaj koji nam obznani Gospodin.“ I pohite te pronađu Mariju, Josipa i novorođenče gdje leži u jaslama. Pošto sve pogledaše, ispriповjediše što im bijaše rečeno o tom djetetu. A svi koji su to čuli divili se tome što su im pripovijedali pastiri. Marija u sebi pohranjivaše sve te događaje i prebiraše ih u svome srcu. Pastiri se zatim vratiše slaveći i hvaleći Boga za sve što su čuli i vidjeli kako im je bilo rečeno.

put u Betlehem; Isusovo rođenje; anđeoska vijest pastirima; pohod pastira i Marijino razmatranje

Aktivnost 5: „Prebiraše u svome srcu“ (individualni rad, 7 minuta)

Učenici će u središte bilježnice prepisati samo rečenicu Lk 2,19: „Marija u sebi pohranjivaše sve te događaje i prebiraše ih u svome srcu.“ Oko nje zapisuju tri glagola koji objašnjavaju što znači „prebirati u srcu“.

Mogući glagoli: pamtit, razmišljati, povezivati, moliti, tražiti smisao, zahvaljivati.

Lk 2,19: „Marija u sebi pohranjivaše sve te događaje i prebiraše ih u svome srcu.“

tri glagola koji objašnjavaju što znači „prebirati u srcu“

Aktivnost 6: Pod križem – isti tekst, nova uloga (rad u paru, 8 minuta)

Rad u paru. Učenici ponovno čitaju digitalni tekst Iv 19,25–27, ali sada traže što on kao izvor otkriva o Mariji. Jedan učenik izdvaja činjenice, drugi tumačenje; potom zamijene uloge.

Činjenice: Marija stoji pod križem; uz nju su druge žene i učenik; Isus govori majci i učeniku. Tumačenje: Marijina vjernost i duhovno majčinstvo učenika.

MAJKA ISUSOVA – MAJKA UČENIKA

„Uz križ su Isusov stajale majka njegova, zatim sestra njegove majke, Marija Kleofina, i Marija Magdalena. Kad Isus vidje majku i kraj nje učenika kojega je ljubio, reče majci: ‘Ženo! Evo ti sina!’ Zatim reče učeniku: ‘Evo ti majke!’ I od toga časa uze je učenik k sebi.“ (Iv 19,25–27)

Što tekst kao izvor otkriva o Mariji?

Aktivnost 7: Apostolski zbor – Marija u prvoj Crkvi (rad u skupinama, 9 minuta)

Rad u skupinama. Učenici čitaju u digitalnom udžbeniku tekst Dj 1,12–14. Jedna polovica skupine traži podatke o mjestu i ljudima, druga glagole koji opisuju zajednicu. Zajedno oblikuju rečenicu koja mora sadržavati riječi MARIJA, APOSTOLI, MOLITVA i JEDNODUŠNO.

Moguća rečenica: Marija je s apostolima i drugim učenicima u Jeruzalemu, gdje su svi jednodušno postojani u molitvi.

APOSTOLSKI ZBOR - Dj 1,12–14

Onda se vratiše u Jeruzalem s brda zvanoga Maslinsko, koje je blizu Jeruzalema, udaljeno jedan subotnji hod. I pošto uđu u grad, uspnu se u gornju sobu gdje su boravili: Petar i Ivan i Jakov i Andrija, Filip i Toma, Bartolomej i Matej, Jakov Alfejev i Šimun Revnitelj i Juda Jakovljevi – svi oni bijahu jednodušno postojani u molitvi sa ženama, i Marijom, majkom Isusovom, i braćom njegovom.

1. Podatci o mjestu i ljudima
2. Glagoli koji opisuju zajednicu

3. Rečenica koja mora sadržavati riječi MARIJA, APOSTOLI, MOLITVA i JEDNODUŠNO.

Aktivnost 8: Što čuva kršćanska predaja? (individualni rad, 7 minuta)

Učenici će iz glavnog teksta izdvojiti dvije tvrdnje koje udžbenik povezuje s kršćanskom predajom: Marijino bezgrješno začecje i uznesenje na nebo. Zatim uz svaku zapisuju samo pitanje koje žele razjasniti u sljedećim satima, bez pokušaja da unaprijed obrađuju cijelu temu.

Moguća pitanja: Što znači „bezgrješno začecje”? Što Crkva vjeruje kada kaže da je Marija uznesena na nebo?

Aktivnost 9: „Tko poznaje Pismo, poznaje Božje srce“ (rad u paru, 7 minuta)

Rad u paru. Učenici će protumačiti misao sv. Grgura I. Velikoga iz udžbenika: „Tko poznaje Pismo, poznaje Božje srce.“ Partner A objašnjava što znači „poznaje Pismo“, partner B što znači „poznaje Božje srce“. Zatim spajaju objašnjenja u jednu rečenicu.

Moguće: Poznavati Pismo nije samo znati podatke, nego kroz Božju riječ upoznavati Božju ljubav, poziv i djelovanje. Zato biblijski tekstovi o Mariji pomažu razumjeti njezinu vjeru u odnosu prema Bogu.

SV. GRGUR I. VELIKI

„Tko poznaje Pismo, poznaje Božje srce.“

Učenik A: Što znači „poznaje Pismo“?

Učenik B: Što znači „poznaje Božje srce“?

Objašnjenje u jednoj rečenici.

Aktivnost 10: Izvor ili pomoć pri učenju? (rad u skupinama, 9 minuta)

Rad u skupinama. Učenici razvrstavaju šest primjera u dvije skupine: IZVOR VJERE O MARIJI i POMOĆ ZA UPOZNAVANJE IZVORA. Time uočavaju da knjiga, dokumentarni film ili animacija mogu biti korisni za učenje, ali se sadržaj treba vraćati na Sveto pismo i predaju Crkve.

Rješenje: izvor vjere – Evanđelje po Luki, Evanđelje po Ivanu, Djela apostolska, kršćanska predaja; pomoć pri upoznavanju – dokumentarni film, udžbenička prezentacija / animirani film.

Radni predložak:

PRIMJER	IZVOR VJERE	POMOĆ PRI UČENJU
Evanđelje po Luki	_____	_____
Djela apostolska	_____	_____
kršćanska predaja	_____	_____
dokumentarni film	_____	_____
animirani film	_____	_____

udžbenička prezentacija		
----------------------------	--	--

Aktivnost 11: Detektiv izvora – gdje bih tražio odgovor? (individualni rad, 8 minuta)

Učenici će za pet pitanja odabrati gdje bi najprije tražili odgovor: u Evanđeljima, Djelima apostolskim ili kršćanskoj predaji. Ne odgovaraju na svako pitanje sadržajno; cilj je odabrati prikladan izvor.

Rješenje: 1. Što je anđeo rekao Mariji? – Evanđelje. 2. Gdje je Isus rođen i tko ga je posjetio? – Evanđelje. 3. Je li Marija bila s apostolima nakon Uzašašća? – Djela apostolska. 4. Što Crkva uči o Uznesenju? – kršćanska predaja. 5. Što Isus govori Mariji i učeniku pod križem? – Evanđelje.

Radni predložak:

PITANJE	GDJE TRAŽIM?	ZAŠTO?
Što je anđeo rekao Mariji?		
Gdje je Isus rođen?		
Je li Marija s apostolima nakon Uzašašća?		
Što Crkva uči o Uznesenju?		
Što Isus govori pod križem?		

Aktivnost 12: Učimo iz umjetnosti (rad u skupinama i zajednička usporedba, 18 minuta)

Rad u skupinama. Pet skupina promatra pet reprodukcija iz udžbenika i digitalnih priloga. Svaka skupina koristi isti niz pitanja. Nakon predstavljanja razred uspoređuje kako različiti umjetnici prikazuju ista ili povezana biblijska mjesta.

Informativno o umjetnicima:

Dante Gabriel Rossetti (1828.–1882.) bio je engleski slikar i pjesnik te jedan od osnivača preraphaelitskoga bratstva 1848. Njegova slika Navještenja iz 1849.–1850. poznata je po jednostavnoj prostoriji, bjelini i ljljanu kao znaku čistoće. (Tate / National Portrait Gallery).

Henry Ossawa Tanner (1859.–1937.) bio je američki slikar koji je međunarodni ugled stekao osobito religioznim slikama. Veći dio života djelovao je u Francuskoj; u Navještenju anđela prikazuje kao snažan stup svjetla. (Smithsonian American Art Museum).

Josip Botteri Dini (rođen 1943. u Zagrebu) hrvatski je slikar. Bavi se slikarstvom, mozaikom i vitrajima, često s religioznim i kulturno-povijesnim motivima, a prepoznatljiv je po stiliziranim figurama i živim bojama. (Hrvatska enciklopedija). Isti umjetnik u mozaiku Duhova naglašava zajednicu učenika okupljenih oko Marije. Učenici mogu usporediti kako Botteri bojom, linijom i ritmom likova stvara dojam molitve i zajedništva.

Gabriel Wüger (1829.–1892.) bio je švicarski slikar i benediktinski redovnik. Bio je jedan od utemeljitelja Beuronske umjetničke škole, koja je težila jasnoći, jednostavnosti i sakralnomu izrazu. (biografski izvori o Beuronskoj školi).

Dante Gabriel Rossetti: Evo službenice Božje (Navještenje)

Henry Ossawa Tanner: Navještenje, 1898.

Gabriel Wüger: Raspeće / prizor Majke Isusove pod križem

Josip Botteri Dini: Božićni motiv

Pitanja za promatranje:

- Kakav je prvi dojam i kakvo raspoloženje djelo stvara? (Mir, iščekivanje, radost, bol, molitvena sabranost ili zajedništvo – ovisno o djelu.)
- Koje boje i svjetlo najviše usmjeravaju pogled? (Primjerice Tannerovo snažno svjetlo, Rossettijeva bjelina i plavetnilo, Botterijeve jarke boje.)
- Koje likove i detalje najprije uočavate? (Mariju, anđela, Isusa, jasje, križ, apostole, geste ruku i aureole.)
- Kako su likovi raspoređeni i što nam govore njihove geste i pokret? (Raspored vodi prema središnjem događaju; geste otkrivaju iznenađenje, molitvu, bol ili radost.)
- Koji biblijski tekst iz ovoga sata odgovara djelu? (Lk 1,26–38; Lk 2,1–20; Iv 19,25–27; Dj 1,12–14.)
- Što umjetničko djelo pomaže razumjeti, a što ipak moramo provjeriti u tekstu izvora? (Djelo pomaže doživjeti događaj i poruku, ali činjenice i riječi likova provjeravamo u biblijskom tekstu.)

Radni predložak za skupinu:

PROMATRAMO	BILJEŠKA SKUPINE
prvi dojam	_____
boje i svjetlo	_____
likovi i detalji	_____
raspored, pokret i geste	_____
biblijski tekst	_____
što slika pomaže razumjeti?	_____

Aktivnost 13: Otvorena Biblija – četiri marijanska mjesta (individualni rad – crtanje bojicama, 10 minuta)

Učenici će u predlošku otvorene Biblije nacrtati po jedan jednostavan simbol ili prizor za Lk 1,26–38; Lk 2,1–20; Iv 19,25–27 i Dj 1,12–14. Nakon crtanja zaokružuju onaj tekst koji po njima najbolje pokazuje Marijinu vjeru i kratko obrazlažu.

OTVORENA BIBLIJA – ČETIRI MARIJANSKA MJESTA

U svakome polju nacrtaj jedan simbol ili mali prizor.

Mogući primjer rješenja:

Odabrao/la sam Navještenje jer je Marija vjerovala Bogu i rekla svoj da.

Aktivnost 14: Dva izvora – jedna slika o Mariji (individualni rad – crtanje bojicama, 10 minuta)

Učenici će nacrtati dva izvora vode. Prvi označuju BIBLIJA i uz njega crtaju otvorenu knjigu; drugi KRŠĆANSKA PREDAJA i uz njega crtaju zajednicu / crkvu. Dva se potoka spajaju u jezeru „Što znamo o Mariji“. Uz svaki izvor upisuju po dva podatka.

DVA IZVORA – JEDNA SLIKA O MARIJI

Mogući primjer rješenja:

Aktivnost 15: Poučna priča (frontalni rad i razgovor, 8 minuta)

Vjeroučitelj će pročitati poučnu priču.

Stara kutija s fotografijama

Lana je za školski projekt trebala napisati kratku priču o tome kako je izgledalo školovanje njezine bake. U staroj kutiji pronašla je fotografiju razreda, svjedodžbu i jednu bilježnicu. Baka joj je ispričala da je zimi do škole hodala gotovo četiri kilometra. Tetka se sjećala da je baka uvijek nosila plavu torbu. Lana je sve zapisala, ali je na kraju rada različito označila podatke: ono što vidi na dokumentu, ono što baka svjedoči i ono čega se sjeća tetka. „Zašto kompliciraš?“ pitao ju je brat. Lana je odgovorila: „Zato što želim znati odakle što znam.“ Učiteljica joj je poslije rekla da je upravo to važno u dobrom

istraživanju: ne samo prikupiti podatke nego razumjeti njihove izvore. Lana je tada pomislila kako i u vjeronauku vrijedi slično pravilo. Kad učimo o Mariji, pitamo što svjedoči Sveto pismo i što Crkva čuva u svojoj predaji.

Razgovor:

- Zašto je Lana označila odakle potječe svaki podatak? (Željela je razlikovati dokument, osobno svjedočanstvo i sjećanje te znati na čemu temelji tvrdnje.)
- Koja je glavna pouka učiteljice? (Dobro istraživanje traži ne samo podatak nego i razumijevanje njegova izvora.)
- Kako se to povezuje s ovom nastavnom jedinicom? (O Mariji pitamo što govori Sveto pismo i što Crkva čuva i prenosi u kršćanskoj predaji.)

Pouka: Zrelo znanje pita ne samo „što znam?“ nego i „odakle to znam?“. Tako jasnije razumijemo i vjerodostojnije prenosimo ono što smo primili.

Aktivnost 16: Zapišimo! (individualni rad uz zajedničku provjeru, 8 minuta)

Učenici će u bilježnici dovršiti malu umnu mapu s dvije glavne grane. U svako polje upisuju samo nazive, bez dugih rečenica.

Rješenje: BIBLIJA → *Evangelja; Djela apostolska* → *Navještenje, Betlehem, križ, Marija s apostolima*. KRŠĆANSKA PREDAJA → *Bezgrješno začeće; Uznesenje Marijino*.

IZVORI O MARIJI	
BIBLIJA →	_____ + _____
Primjeri:	_____
KRŠĆANSKA PREDAJA →	_____
Primjeri:	_____

Aktivnost 17: Radna bilježnica (individualni rad uz zajedničku provjeru, približno 10 minuta)

Učenici će uz pomoć vjeroučitelja rješavati RB, str. 84 (mogu biti i odabrani zadatci po želji).

Aktivnost 18: Formativna provjera (frontalni rad i individualni odgovor, 7 minuta)

Učenici imaju tri kartice: E = Evangelja, D = Djela apostolska, P = kršćanska predaja. Vjeroučitelj čita tvrdnju, a učenici podižu odgovarajuću karticu. Neke tvrdnje imaju više od jednoga mogućeg izvora samo ako je to izričito navedeno.

- Navještenje anđela Gabriela Mariji. (E – Evangelja.)
- Marija je s apostolima postojana u molitvi. (D – Djela apostolska.)
- Bezgrješno začeće Marijino. (P – kršćanska predaja.)
- Isus govori učeniku: „Evo ti majke!“ (E – Evangelja.)
- Uznesenje Marijino. (P – kršćanska predaja.)
- Rođenje Isusovo u Betlehemu i pohod pastira. (E – Evangelja.)

Aktivnost 19: Digitalni zadatci (individualni rad, rad u paru ili rad u skupinama, 12 minuta)

Nedigitalna alternativa: Skupine dobivaju četiri kartice s naslovima biblijskih priloga i četiri kartice s referencama Lk 1,26–38; Lk 2,1–20; Iv 19,25–27; Dj 1,12–14. Najprije ih povezuju, a zatim uz svaki par dodaju jednu riječ koja opisuje Mariju.

Točno rješenje:

Navještenje — Lk 1,26–38 — vjera / „da“

Rođenje i pastiri — Lk 2,1–20 — majčinstvo / razmatranje

Majka učenika — Iv 19,25–27 — vjernost / majčinska ljubav

Apostolski zbor — Dj 1,12–14 — molitva / zajedništvo

Kartice za izrezivanje i povezivanje:

Skup A – NASLOVI BIBLIJSKIH PRILOGA	Skup B – BIBLIJSKE REFERENCE
Apostolski zbor	Dj 1,12–14
Rođenje i pastiri	Lk 1,26–38
Majka učenika	Iv 19,25–27
Navještenje	Lk 2,1–20

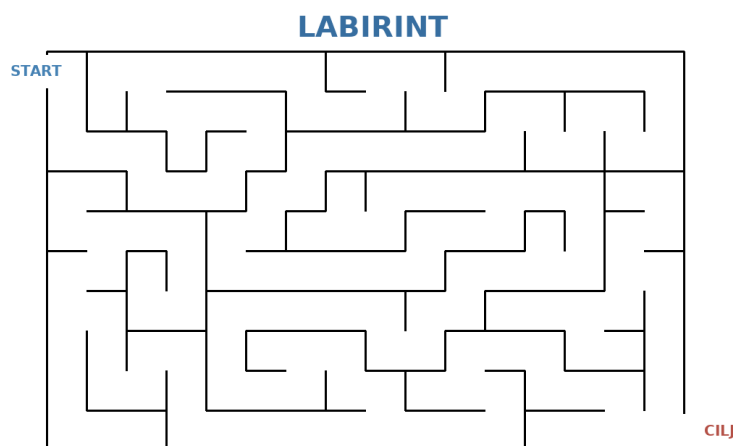
Skup C – RIJEČI O MARIJI

- molitva
- vjernost
- majčinstvo
- „da“
- zajedništvo
- razmatranje
- vjera
- majčinska ljubav

Aktivnost 20: Mikropauza *(frontalni rad, 2 minute)*

Vjeroučitelj je koristi po želji u bilo kojem trenutku sata kada opadne koncentracija učenika. To može biti vic, zagonetka, pitalica, kratka šetnja po razredu, pokret ili druga pristojna aktivnost nevezana uz vjeronaučno gradivo.

Učenici pogledom ili prstom na projekciji traže put od STARTA do CILJA. Ne smiju preskakati zidove. Tko prvi pronađe put, tiho digne ruku; aktivnost završava nakon najviše dvije minute.

Pronađi put od STARTA do CILJA.

III. ZAVRŠNI DIO – IZRAZI (približno 7–10 minuta)

Aktualizacija:

Vjeroučitelj će odabrati dva ili tri pitanja.

- Zašto je korisno u školi i životu pitati „Odakle to znam?“ (Pomaže razlikovati činjenicu, izvor, tumačenje i tuđe mišljenje.)
- Kako se možemo odgovorno odnositi prema biblijskom tekstu kada ga prepričavamo? (Čitati ga pažljivo, ne dodavati ono čega nema i navesti iz kojeg teksta govorimo.)
- Zašto kršćanska predaja nije samo „nečija privatna priča“? (Riječ je o vjeri koju Crkva prima, čuva i prenosi kroz život i nauk zajednice.)

Sinteza:

Učenici će dovršiti „Dva ključa“. Na jednu karticu pišu BIBLIJA i jednu rečenicu što iz nje doznajemo o Mariji; na drugu KRŠĆANSKA PREDAJA i jednu rečenicu što ona čuva. Kartice zatim polažu jednu uz drugu i zajednički oblikuju završnu rečenicu koja odgovara na središnje pitanje.

Mogući odgovor: Biblija svjedoči o Mariji u događajima Isusova života i prve Crkve. Kršćanska predaja čuva i prenosi vjeru Crkve, primjerice o Bezgrješnom začeću i Uznesenju. Izvori se nadopunjuju tako da Mariju upoznajemo u povezanosti s Kristom i životom Crkve.

Zaključak vjeroučitelja: O Mariji najprije doznajemo iz Svetoga pisma: Evanđelja je pokazuju u Navještenju, Betlehemu, uz Isusa i pod križem, a Djela apostolska u molitvenoj zajednici učenika. Kršćanska predaja čuva i prenosi vjeru Crkve, među ostalim o Bezgrješnom začeću i Uznesenju. Zato uvijek pitamo iz kojega izvora dolazi tvrdnja i kako nas vodi prema Kristu.

Samovrednovanje:

Učenici će odabrati jednu kap koja opisuje koliko im je jasno razlikovanje izvora o Mariji.

SAMOVREDNOVANJE – KOLIKO JE IZVOR JASAN?

Jasno razlikujem Bibliju i kršćansku predaju.

Razumijem glavnu ideju, ali trebam provjeriti detalje.

Još mi nije jasno odakle sve doznajemo o Mariji.

Domaća zadaća:

Učenici će riješiti, ili dovršiti rješavanje RB, str. 84.

Ili:

Učenici će u Bibliji ili u online bibliji KS-a pronaći jednu od četiriju referenci sa sata i zapisati naslov događaja te jednu rečenicu o Mariji.

Izborna domaća zadaća: učenici će u obiteljskom molitveniku pronaći molitvu Zdravo Marijo ili jedno otajstvo krunice i uočiti koji se biblijski događaj u molitvi spominje.

Završna molitva:

Gospodine, hvala Ti za Tvoju riječ koja nas vodi prema istini. Hvala Ti za Mariju koju u Svetome pismu susrećemo kao ženu vjere, Isusovu majku i članicu prve zajednice učenika. Daj da pažljivo čitamo, razumno povezujemo izvore i sve što učimo pretvaramo u dublju ljubav prema Tebi. Amen.

ili:

Anđele, čuvaru mili...

ili:

Učenici će poslušati pjesmu „Anđele, čuvaru mili...“; 3:36; Autor: Marinko Grubešić; Izvor: YouTube

PREPORUČENI ODABIR ZA 45 MINUTA

Dio sata / odabrana aktivnost	Vrijeme
Uvod, motivacija i najava teme	6 minuta
Aktivnost 1: Obrada teksta / sadržaja	10 minuta
Aktivnost 2: Četiri kratka biblijska traga	4 minute
Aktivnost 3: Navještenje – čitanje s tri pitanja	5 minuta
Aktivnost 7: Apostolski zbor – Marija u prvoj Crkvi	5 minuta
Aktivnost 16: Zapišimo!	4 minute
Aktivnost 17: Radna bilježnica	5 minuta
Aktualizacija, sinteza, samovrednovanje i molitva	6 minuta

Ukupno: 45 minuta. Mikropauza se koristi samo po potrebi; tada se skraćuje predstavljanje skupina ili završna rasprava.

PRILOZI ZA BRZU UPORABU

Prilog 1: Kratka kontrolna lista za vjeroučitelja

- ☐ Mogu li učenici navesti Bibliju i kršćansku predaju kao glavne izvore o Mariji?
- ☐ Mogu li razlikovati Evanđelja i Djela apostolska kao novozavjetne izvore?
- ☐ Mogu li povezati Lk 1,26–38 s Navještenjem?
- ☐ Mogu li povezati Lk 2,1–20 s Isusovim rođenjem i Marijinim razmatranjem?
- ☐ Mogu li protumačiti Iv 19,25–27 u odnosu na Mariju?
- ☐ Mogu li objasniti što Dj 1,12–14 govori o Mariji i prvoj Crkvi?
- ☐ Mogu li navesti Bezgrješno začeće i Uznesenje kao istine koje udžbenik povezuje s kršćanskom predajom?
- ☐ Mogu li razlikovati izvor vjere od suvremenoga medija koji pomaže upoznati izvor?
- ☐ Mogu li umjetnički prikaz povezati s odgovarajućim biblijskim tekstom?